

Çərşənbə, 27 noyabr 1918-ci il, nömrə 50

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, elmi və iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Çarşənbə, 22 səfərülmüzfərr sənə 1337. 27 təşrini-sani sənə 1918.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 70 qəpik.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 24, başqa şəhərlərə 35 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir. Elan fiati: sətri 2 rublə. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

“AZƏRBAYCAN” QƏZETƏSİ İDARƏSİNDƏN:

Mürəttib və qulluqçuların məvacibi artırılması və sair məxaricətin [xərclərin] çoxalmasından naşi [ötrü] “Azərbaycan” qəzetəsinin bu gün 27 təşrini-sanidən hər nüsxəsi 70 qəpiyə satılacağına qəzetə idarəsi ümuma elan edir.

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

Maliyyə Nəzarətində

- 19 təşrini-sani 1334, Baş kassa müdiri Okinçits qulluğa gəlmədiyinə görə, bu sənəsi təşrini-əvvəl [oktyabrın] 26-dan həmişəlik qulluğundan kənar edilir.

- Bu sənəsi təşrini-əvvəl 26-dan Statski sovetnik Krestnikov Baş kassa müdiri vəzifəsi ifasına buraxılır.

- Bakı şəhərinin 9-cu uçaştokunun vergi müdiri Seminçenkov qulluğa gəlmədiyinə görə, bu sənəsi təşrini-saninin [noyabrın] 23-dən həmişəlik vəzifəsindən kənar edilir.

- Göyçay uyezdinin vergi müdiri

Yele, bu sənəsi təşrini-saninin 23-dən Bakı şəhərində 5-ci uçaştok vergi müdiri təyin edilir.

- Bakı şəhərinin 4-cü uçaştok pristavı vəzifəsini ifa edən Hüseyn bəy Əbdürrəhman bəy oğlu Paşabəyov bu sənəsi təşrini-saninin 20-dən Göyçay uçaştokunun vergi müdiri vəzifəsinə təyin edilir.

- Petroqrada Darülfünununu [Universitetini] ikmal etmiş [bitirmiş] Əkbər Sadıqov 900 manat məvaciblə bu sənəsi eylülün [sentyabrın] 22-dən Gürcüstanda olan Maliyyə Nəzarəti vəkiliyinə müavini təyin edilir.

- Maliyyə Nəzarəti dəftərxanasının qulluqçusu Abdulla Bağırov qulluğa gəlmədiyinə görə, bu sənəsi təşrini-saninin 18-dən həmişəlik vəzifəsindən kənar edilir.

- Müvəqqəətən Gəncədə yaşayan İosif Balaşkevski bu sənəsi təşrini-saninin 15-dən Gəncə xəzinəsinə təyin edilir.

- Maliyyə Nəzarəti xəzinəsində olan mühasib müavinləri Aleksandr Yeqorov və Viktor Markovski həman

şöbədə yuxarı məvacib alan mühasib müavinləri təyin edilir.

Hesabdar qulluqçulardan Ağəli Mustafayev, Aleksandr Pozdnyakov mühasib müavinləri və dəftərxana xidmətçiləri Aleksandr Starosvetski və Levon Xomiçev hesabdar qulluqçu təyin edilirlər. Semyon Pavlov xəzinədə dəftərxana qulluqçusu təyin edilir. Bunlar hamısı bu sənəsi təşrini-saninin 11-dən hesab olunurlar.

- Bakı xəzinəsinin 1-ci sinif dəxldarı [kassiri] Qulam bəy Fətəliyev bu sənəsi təşrini-saninin 19-da 10 günün müddətinə məzuniyyətə buraxılır.

- Maliyyə Nəzarəti dəftərxanasının müvəzzisi [pul paylayanı] Nina Borisovna Kamenskaya bu sənəsi təşrini-saninin 22-dən hesabdar xidmətçi vəzifəsinə təyin edilir.

- Maliyyə Nəzarəti dəftərxanasının dəftərxana qulluqçusu Vladimir Şleyfer bu sənəsi təşrini-saninin 22-dən həman dəftərxanada müvəzzi təyin edilir.

- Gəncə xəzinəsinin hesabdar qulluqçusu Ədil Əliyərbəyov bu sənəsi təşrini-saninin 15-dən həman xəzinəyə 2-ci sinif mühasib (buxqalter) təyin edilir.

- Qazax şəhəri sakinəsi Zoya Lypina Qazax xəzinəsinə gələn gündən yazıçı [katibə] təyin edilir.

- Gəncə xəzinəsinin 2-ci dərəcə mühasibi Sergey Şaşkov məzuniyyətdən qayıtmadığı üçün bu sənəsi təşrini-əvvəlin 24-dən qulluqdan kənar edilir.

- Siqna xəzinəsinin hesabdar qulluqçusu Mixail Vişnyakov bu sənəsi eylülün 16-dan Zaqatal xəzinəsinə 2-ci dərəcə mühasib təyin edilir.

- Göyçay uyezdinin sabiq uryadniki [polis məmuru] İosif Mivedçev Göyçay xəzinəsinə gəldiyi gündən müvəqəttən hesabdar vəzifəsini ifa etməyə buraxılır.

- Göyçay xəzinəsinin hesabdar qulluqçusu Mixail Milyukovski naxoş olduğuna görə, öz ərizəsi mövcubincə [ərizəsinə əsasən] bu sənəsi təşrini-saninin 10-dan xidmətindən kənar edilir.

- Salyan xəzinəsinin baş mühasibi Qrunski bu sənəsi təşrini-saninin 23-dən 7 gün müddətinə məzuniyyətə buraxılmışdır.

*Azərbaycan Maliyyə naziri
Məhəmmədhasən Hacinski*

İSTİQLAL

Çəkilən zəhmətlərin, tökülən qanların, yaxılan xanümanların, axıdılan göz yaşlarının bir təsəllisi vardı: istiqlal!

İstiqlal bir növ hürriyyəti-şəxsiyyətdir [şəxsi azadlıqdır]. Millətin şəxsinə məxsus hürriyyət, fərdlər hürriyyəti, dövlətin və yaxud millətin səadəti nöqtəyi-nəzərindən qüyud [qeydlər; bağlar, zəncirlər] və hüdud [məhdudiyətlər] altına alınmaq fərz olduğu kimi, bəşəriyyətin səadəti üçün dəxi mil-

lətlərin hüriyyəti, təbiri-digərlə [başqa sözlə] istıqlalı, bir taqım qeydlərlə məhdud ola bilər.

Digər siyasi hüriyyətlər kimi millətlərin istıqlalı da insan övladının böyük məqsədini təşkil edən sədəti-bəşəri təmin edən yollardan birisidir. Dünya millətlərinin bir gün gəlib də məsud bir aileyi-mədəniyyət [mədəniyyət ailəsi] təşkil edəcəyi biz federalistlərə yabançı bir fikir deyildir. Millətlərin könül rızası ilə əqd edəcəkləri [bağlayacaqları] “Cəmiyyəti-Əqvam” [Millətlər Cəmiyyəti] fikri dünya federalistlərinin əski düşüncəsidir.

Rusiya həyati-siyasiyyəsində [siyasi həyatında] bu fikir başqa bir yolla qövlədən feilə [sözdən işə] gətirilmək istənildi. Rusiya vəhdaniyyəti-siyasiyyəsi [siyasi birliyi] bütün nəvaqis [qüsurlarına] və mənfiyyətinə [mənfi cəhətlərinə] rəğmən millətləri yekdigərinə [bir-birinə] rəbt edə [bağlaya] biləcək bir çox rabiteyi-mədəniyyə [mədəni bağlar] hasil etmişdi. Bundan istifadə edilmək istənildi. Rusiya millətləri arasında bir ittifaq əqd etmək, bir federasyon vücuda gətirmək fikri doğdu. Məhkum millətlərə mənsub olan federalistlər son dərəcədə sədəqət göstərərək bu məqsədin təbii bulunan yolundan sərfi-nəzər edərək, millətlərin kəndi rızasından deyil, məsələnin həllini Rusiya mütəfəkkirlərindən, Məclisi-Müəssisanından [Təsisçilər Məclisindən] gözlədilər. Məəttə-əssüf [təəssüf ki], bu xüsusda “kadetlərdən” tutub, “bolşeviklərə” qədər

bütün Rusiya partiləri məsələni sözdə bir, işdə başqa bir yolda “həll” etdilər. Nəticədə nə oldu? Orası həpimizə məlumdur. Rusiyanın məhkum millətləri kəndi başlarının çarəsinə baxmaq zərurətində qaldılar. Bu əlim [kədərli] zərurətlər həm Rusiyaya, həm də kəndisindən ayrılmış vilayətlərə pək bəhaya mal oldu [baha başa gəldi]. Çox zərərlər, çox ziyanlar gördülər. Fəqət, istər-istəməz sabit bir fikrə gəldilər. İsbat olundu ki, Rusiyaya bir daha toplanmaq müqəddər [qaçılmaz] isə, bu təqdir yalnız millətlərin kəndi arzuları, kəndi qənaət və istıqlalı-rəyləri [fikir azadlıqları] sayəsində mümkün olacaqdır.

Mənə “Rusiya vəhdaniyyəti-siyasiyyəsinə [siyasi birliyinə] girmək arzu edərmisiniz?” deyə sorsanız mən “əvət” cavabını vermədə heç tərəddüd etməm. Fəqət, “Bu vəhdətə nasıl girmək istərsiniz?” deyə məsələni qurdalasınız, biraz təəmmül edərəm [düşünərəm].

Qulağıma Məclisi-Müəssisan səsi gəlir: Ufa Hökumətindən bəhs edirlər. Bu bəhslərdən anlamam. Məclisi-Müəssisanın nisfi [yarısı] bolşeviklərdir ki, məclis əleyhindədirlər. Rusiyanın nazimi [nizam vericisi] olan Velikorosiya bu gün tamamilə onların əlindədir. Ufa Hökuməti nərədedir, o nasıl hökumətdir, bilməyirəm. Bu hökumətlə təyini-münasibət etmək [münasibət qurmaq] üçün ravilər [rəvayət danışanlar] deyirlər ki, qoşa dibli gəmilərin dibləri arasında səyahət edərək, yalnız

bir aydan sonra məqsədə ərmək mümkün imiş. Bu Hökuməti Rusiyanın kəndisində tanıyan daha yox imiş. Bu Hökumət sollar tərəfindən qəbul edilmədiyi kimi, Milyukov belə bunun əleyhində imiş. Bu şəraitlə [şərtlərlə] toplanacaq Məclisi-Müəssisanın təsadüfi bir məclis olacağı bəllidir. Böylə təsadüfi bir məclisə Rusiya millətləri kəndi müqəddəratlarını nasıl tapşıra bilərlər? Burası əlbəttə ki, cai-sualdır [sual altındadır].

Hər millət kəndi müqəddəratını təyin etmək səlahiyyətinə malikdir. Rusiya inqilabının düsturu bu. Etıf dövlətlərinin rəisi-cümhur [prezident] Vilson ağzı ilə təyin əylədiyi şuar da budur. Böylə ikən bizzərurə [zərurət qarşısında] istıqlalını elan əyləmiş bulunan Rusiya qitələrinə [regionlarını] təkrar uyuşduracaq, barışdıracaq, aralarını bulacaq, onlardan müttəfiq və müvafiq bir kütlə vücuda gətirəcək müəssisə nə ufaçılarn təsəvvür əylədiyi mə'hud [vəd edilmiş] “Məclisi-Müəssisan”, nə də bolşeviklərin “sovet”ləridir. Böylə bir səlahiyyəti olsa-olsa yalnız Rusiya “Müəssislər Konqresi” haiz ola [daşıya] bilər. Bu müəssisə 1917-ci sənədə intixab olunan [seçilən] bir Məclisi-Müəssisanın qırıq-tökük tətimməsi [əlavəsi] deyil, birər hökumət vücutu təşkil etmiş milli üzviyyətlərin [orqanların] müsavi [bərabər] surətdə göndərmiş olduğu mürəxxəslərdən [nüməyəndələrdən] təşəkkül edə bilər...

Fəqət bu fikir, Rusiyadan ayrılıb da kəndi həyatlarını qurtarmağa ça-

palayan millətləri, ümumi sülh konqresinin təmin edə biləcəyi füyuzatdan [feyzlərdən] məhrum etməməlidir. Millətlər sülh konqresini buraxıb da hərc-mərc içində yuvarlanan Rusiyanın kim bilir qaç zaman sonra hali-təbiisinə gələcəyini gözləyə bilməzlər. Onların birər üzviyyəti-siyasiyyə [siyasi orqan, hissə] olub da rəy [səs] sahibi bir vücut olmalarının sülhi-ümumi konqresinə [ümumi sülh konqresi tərəfindən] təsdiqinə böyük bir ehtiyac vardır. Bu ehtiyacdən onları kimsə mən edəməz [uzaqlaşdırma bilməz]. Bilxassə [xüsusilə] ki, konqre[s]cə şəxsiyyəti təyin olunmuş siyasi üzviyyətlər daha böyük bir əmniyyət [inam] və etibarla əqdi-ittifaq edər [ittifaq bağlayar] və həqiqətən də mütəqabil [qarşılıqlı] bir etibar üzərinə uyuşar, müştərək bir birlik vücuda gətirə bilərlər. Çünki, o zaman ittifaqa girəcək hər bir üzviyyət kəndi vəziyyətini beynəlmiləl bir vəsiqə ilə əmin görəcəyindən, kəndisini daha qüvvətli olan üzviyyətlərin təzyiqinə qarşı qüvvətsiz görmədiyindən, qərarlarında daha sərbəst, binaileyh [dolayısıyla] daha səmimi olar.

Türkiyə ilə əqd olunmuş [imzalanmış] mütarikənin [atəşkəsin] məvaddını [maddələrini] tətbiq və Qafqaziya qitəsi üzərində təmini-asayiş etmək məqsədi ilə gələn Müttəfiq ordularının komandanı müsyo Tomsonun son bəyannaməsi dəxi məsələnin bu zəmində həll olacağını göstərməkdədir. Müsyo Tomson, “Qara dənizlə bəhri-Xəzər arasında vəqə olan ərazinin son müqəddəratı-siyasiyyəsi [siyasi taleyi]

sülhi-ümumi konqresində həll olunacaqdır”, deyir.

“Millətlər kəndi müqəddəratlarını təyin eyləmək səlahiyyətindədirlər” şüari-müqəddəsini [müqəddəs şüarını] yıldıızlı bayrağının üstündə cəli xətlə [qalın hərflərlə] yazmış olan Vilson həzrətlərinin müttəfiqi, bütün dünya hürriyyətəpərvərləri [azadlıqsevərləri] tərəfindən tarixi-inqilabi bir kitabimüqəddəs kimi oxunan Fransanın silah arxadaşı, əsasi-idarəsi muxtariyyət və hürriyyət əqaniminə [üqnuəmlərinə; prinsiplərinə] istinad edən Britaniya ordusunun komandanı başqa dürlü hərəkət edəmməzdi. Bu gün Qafqaziya ərazisi üzərində həqqi-hayat və həqqimillillərindən bilistifadə [istifadə edərək] elani-istiqlal etmiş bulunan Azərbaycan, Şimali Qafqaz, Gürcüstan və Ermənistan ərazisi və mülkiyyətindən bəhs olunmayırsa, bunun səbəbi bir dərəcəyə qədər bəllidir. Çünki bu yeni təşəkkül edən hökumətlər Müttəfiqlər tərəfindən hələ tanınmamışdır, fəqət bu tanınmamaq sülhi-ümumi konqresində tanınmayacaqlarına, əlbəttə dəlil olammaz. Fövqəzıkr [yuxarıda deyilən] bəyannamə bu kimi məsələlərin həllini ümumi sülh konqresinə həvalə edir.

Sülh konqresindəki müvəffəqiyyətimiz isə kəndi idrakımıza, dirayətimizə, rəftar və səbatımıza bağlı bir məsələdir. Kəndi istiqlalımızı, qonşularımızın da istiqlalını, kəndi hürriyyətimizi, onların da hürriyyətini təqdir və təqdis edəlim [müqəddəs qəbul edək]. Bu vaxta qədər tərəfeynin [hər iki

tərəfin] işlədiyi qəbahətləri unudalım, ermənilərlə, ruslarla, bütün vətəndaşlarımızla, gürcü qonşularımızla olan məsələlərimizi sülh və müsəlimətlə [əmin-amanlıqla] bitirəlim. Adam-ağıllı [ağıllı-başlı], Avropakari [Avropa təzində] bir idarə, bir məclis, bir hökumət təsis edəlim də həman Amerikaya, Avropaya adamlar göndərəlim, isbatləyaqət [ləyaqətimizi isbat] edəlim, deyəlim ki:

Çəkilən zəhmətlərimizin, tökülən qanlarımızın, yaxılan xanümanlarımızın, axıdılan göz yaşlarımızın yalnız bir təsəllisi var:

İstiqlal!

M. Ə. Rəsulzadə

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

(14 təşrini-sanidə [noyabrda] “Royter” ajansı məlumatı)

Klemansonun isticvabı [sorgusu]

Klemanso Paris Darülfünununun [Universitetinin] Hüquq şöbəsi müdirinə müraciətlə, kayzer Vilhelmin təslimini tələb etməyin beynəlmiləl qanunca caiz [yolverilən] olub-olmadığını sual etmişdir.

Ehtiyatkarənə tədbirlər

Brükseldə almanlar tərəfindən göründüyü xəyanətdən dolayı hər yerdə Müttəfiqlər orduya münasib ehtiyatkarənə tədbirlər ittixaz edirlər [görürlər].

Namur nəhri boyunda Köln şəhəri üzərinə ingilislərin bir tərəfdən yürü-

dükləri halda, digər tərəfdən də üç ingilis ordusu hər bir təsadüfə qarşı hazırlanırlar.

Almaniyada aclıq

Milli Hökumət üzvü Şeydeman Almaniyada ərzaq qəhətliyi haqqında yazdığı elani-ümumisində Almaniya xalqı üçün Etilaf dövlətləri lazımı ərzaq göndərsələr, alman xalqı bunlara çox minnətdar olacağını söyləyir. Komissiya Laheydə olan Amerika səfiri yanına gedib, bizim əzab və məşəqqətə bir intiha çəkmək [nəhayət vermək] üçün kömək göndərilməsini biraz tələsdirməlidir. Heç bir vaxt müharibə indiki kimi, böylə qəddaranə və xalqın həyatına və məişətinə təcavüz edən böylə bir dairədə olmamışdır. “Aclıq” müharibəsi bizim qadınlara və uşaqlara qarşı ən rəhmsiz və amansız mübarizədir. Bunun xəsarəti, qanlı müharibələr nəticəsindəki xəsarətdən möhüklükdür [daha öldürücüdür]. Bu müharibənin gələcəkdə bizə bağışlayacağı nəticələri görmək üçün analarımıza və uşaqlarımıza baxmaq bəsdir. Aclıqdan, qansızlıqdan tövlid edən [törəyən] ənva [növbənöv] xəstəlikdən hamilə qadınların iyirmi faizi tələf olmuşdur. Gündə yarım litr südlə uşaqlar da doymadığından, bunlar da aclıq bəlasına mübtəla olmuşlar. Böylə ki, aramızda ölüm ittifaqı [hadisələri] otuz faizə varmışdır. Ana və uşaqların miyanında [arasında] aclıq tam mənası ilə hökmfərma [hökmran] olmaqla bir çox qurbanlar alır. Həqiqətən, Alma-

niya hazırda müdhiş [dəhşətli] bir hal keçirməkdədir. Son atəş açılması ilə tərəfi-müqabil [qarşı tərəf] üçün xitam-pəzir olduğu [sona çatdığı] halda, bizim xalq üçün müharibə öz arasından hələ qurtarmamışdır. Həqiqi sülh bizim üçün fəhlə qüvvəsinin yenidən dirilməsi ilə və lazımı ərzaq almaqla olacaqdır.

Moqilyov, 15 təşrini-sani

Minskdən verilən məlumata görə, şəhər inqilabçı alman qoşunları tərəfindən işğal edilmişdir. Saldat nümayəndələri şurası təşəkkül tapmışdır. Almaniya Fəhlə və Əsgər Şurası bütün Fransa, İngiltərə, İtaliya və amerikalılara bir müraciətnamə təb' və nəşr etmişdir [çap etmiş və yaymışdır]. İşbu müraciətnamədə deyilir:

“Biz sabiq düşmənlərimizin hisslərinə müraciətən [müraciət edərək] sipərlər üzərindən qardaşlıq əllərimizi onlara uzadıyıq. Fəhlə öz hökumətlərinə nüfuz yetirməlidirlər ki, gələcək sülh, qardaşlıq sülhü olsun. Almaniyayı aclıq ölümünə məruz buraxan mütərikə şəraitini [atəşkəs şərtlərini] yüngülləşdirmək üçün çalışınız. Çalışınız ki, gələcək sülh millətləri təbah [məhv] etməsin.”

Alman Xariciyyə nazirinin müraciəti

Alman Xariciyyə naziri Vaşinqtonda Baş katib [Dövlət katibi] Lansinqə böylə bir müraciətdə bulunmuşdur: Almaniya Hökuməti və alman camaatı

Amerika rəisi-cümhurunun [prezidentinin] Almaniya ərzəq şeyləri göndərilməsinə razı olduğundan məmnuniyyətlə xəbərdar olmuşlardır. Ehtiyac xeyli təcilidir. Ağır mütarikə şəraitinin [atəşkəs şərtlərinin] qəbulu, cəbhədən axıb gəlməkdə olan ordunun Almaniya daxilində olan ərzəq mövcudu ilə təmini, abluka [məhəsisə] davamına görə Şimal və Baltik dənizləri münasibətinin [əlaqəsinin] dayandırılması gün-gündən bizim halımızı müşkülata salmaqdadır. Hərc-mərclik təhlükəsi ancaq təcili müavinətlə [köməklə] rəf ola [aradan qaldırıla] bilər. Buna binaən [görə], sizdən rica edirəm ki, alman camaatını aclıq və anarşi həlakətindən [öldürücü, həlak edici təhlükədən] xilas etmək və vətənimizi bu pis haldan qurtarmaq üçün Amerikanın nə cür müavinəti olacağını aşkar etməkdən ötrü Laheyə və ya başqa bir yerə, alman vəkilləri [nəmayəndələri] yanına Amerika vəkillərinin göndərilməsi xahişimi Cümhuriyyət rəisinə yetirəsiniz. Ola bilər ki, mümkün olduğu təqdirdə müavinət işləri təcrübəli və məşhur Stuverə tapşırılsın.

Alman Bitərəf Firqəsinin dəvətnaməsi

Alman Bitərəf Sosial-Demokrat Firqəsi “Beynəlmiləliyyətə, fəhlələrə, firqə yoldaşlarına” ünvanlı dəvətnamə nəşr etmişdir. Bu dəvətnamədə əvvəlcə Almaniya inqilabının səbəblərindən və məqsədlərindən bəhs olunub, sonra ağır mütarikə şəraitinin [atəşkəs

şərtlərinin], qardaşlıq və azadlıq əsasında təzə həyat bərpa edilməsini müşkülata salması təsdiq edilmişdir. Dəvətnamədə deyilir ki:

“Brest-Litovsk sülhünə razı olan alman siyasiyyunları [siyasətçiləri], Müttəfiq dövlətlər[in] onları təzyiq altına almalarından şikayət etməyə haqlı deyildirlər. Beynəlmiləl ictimai əhval tərəfindən bizə verilmiş olan məzkur [adı keçən] sülh müahidənaməsi [müqaviləsi], həmçinin Bükreş müahidənaməsi əleyhinə var qüvvə-mizlə mübarizə edirdik. Bu təcavüzü dəf etməkdən ötrü kifayət qədər qüvvətli olmadığımızı ürək sıxıntısı ilə hiss edirik. Bu səhvi düzəltmək arzusu bizdə inqilaba bais olan bir qüvvə oyandırdı. Dünya rus militarizmindən azad olduğu halda, bizim məmləkətimizdə təcavüz və təərrüz [hücum] siyasəti əleyhinə və təzə müharibələr təkrar olmasına imkan verməmək üçün mübarizədə bulunmaq növbəsi sizindir. Bizim öhdəmizə buraxılan ağır şəraiti qəbul etməklə lüzumiyyət qarşısında əyiliriz. Mütarikə şəraitinin ağırlığından sizə şikayət edib, bu tövr təcavüz və təərrüzlərin bərtərəf edilməsi [dəf edilməsi, aradan qaldırılması] üçün mümkün qədəri çalışacağımıza əmin oluruq.”

* * *

- Almaniya bir çox hersoq və knyazlar hökumət işlərindən əl çəkmişdirlər. Saldat Vəkilləri Şurası hər yerdə hökuməti öz əlinə almaqdadır.

Hersoq və knyazların əmvalı [malları] bir çox yerlərdə zəbt edilir.

- Amerika Beynəlmiləl [Hüquq] İttifaqının üzvü doktor Karl Strupp, Amerika rəisi-cümhuru [prezidenti] Vilsona böylə bir müraciətdə bulunmuşdur:

“1917 sənəsi aprelin 2-də, Konqre[s]də söylədiyiniz nitqə izhar etmişdiniz ki, alman milləti ilə müharibə etməyirsiniz və sizin alman millətinə məhəbbət və mehribançılıqdan başqa bir hissiniz yoxdur. Amerikanın müharibə elan etdiyi hökumətlər dəxi yoxdur. Hal-hazırda alman milləti ancaq azad olmağı və sizin təntənəli bir surətdə elan etdiyiniz Millətlər İttifaqı əsasınca hamı millətlərlə sülhlə yaşamağı arzu edir. Lakin, mütarikə şəraitindən [atəşkəs şərtlərindən] aclığa məruz olan alman milləti üçün yaşamaq və ya Millətlər İttifaqına daxil olmaq heç mümkün deyildir. Buna binaən [görə], səmimiyyətlə sizdən acizənə rica edirəm ki, müttəfqlərinizi insanlığa yaxışmaz ağır şəraitdə israrından vaz keç[ir]mək üçün icrayi-nüfuz edəsiniz [nüfuzunuzdan istifadə edərək onlara təsir göstərəsiniz].”

* * *

- Liondan xəbər verirlər ki, İngiltərə ilə Fransa arasında əqd edilən [bağlanan] müahidəyə [sazişə] görə İngiltərə Hökuməti Fransaya yarım milyon ton həcmində təzə gəmi vermişdir.

- İngiltərə mətbuatının verdiyi xəbərə görə, Məclisi-Əyan [Lordlar Palatası] ilə Parlament üzvlərinin müttəhid [birgə] iclasında Lloyd Corc qəti surət-

də təkid etmişdir ki, qalibyyət, məsai [əmək] və hasilat [istehsalat] təşkilatlarının şüarı ilə münasibəti olan islahatdan ötrü istifadə olunmalıdır. Lloyd Corc hal-hazırda hökmfərma [hökmran] olan inqilab ruhundan bəhs edib deyir ki, mən bolşevizmdən və inqilabdan qorxmayıb, ancaq ixtilafi-ara [fikir ayrılığı] və irticadan ehtiyat edirəm.

- Rəisi-cümhur Vilson Konqre[s] palatalarının hər ikisində mütarikə şəraitini [atəşkəs şərtlərini] elan etdikdə, Mərkəzi hökumətlərin əhvalını yüngülləşdirməkdən ötrü, insaniyyət-pərvəranə iqdamat götürüldüyünü [addımlar atıldığını] xəbər vermişdir. Vilson sülh şərtlərinin uzadılması haqqında öz bədbinə nəzərində demişdir ki: “Hərgah alman milləti sülh sazişi yolunu tutub və ixtilafi-aranı [fikir ayrılığını] bərtərəf etsə [aradan qaldırsa], Müttəfiqlər hər cür müavinətdə [köməkdə] bulunmağa çalışırlar.

- Kantemirovka, 17 təşrini-sani. Bir kazak alayı cəbhəyə getməkdən imtina etmişdir. Üsyançılar tövqif [həbs] edilərək üsyan yatırılmışdır. Alınan məlumata görə, hərbi əsirlər Bryansk tərəfinə yürüyürlər. Almaniya və Avstriyadan 400 minədək rus əsirləri gəlməkdədirlər. Bunları doyurmaqdan ötrü teleqrafən [teleqraf vasitəsilə] əmr verilmişdir. Tula-Oryol-Bryansk xətti ilə 100 minədək əsir gəlməkdədir. Tədbir ittixaz edilməzsə [tədbirlər görülməzsə], ətraf əhalisinə böyük xəsərətlər yetişəcəkdir.

- Berlində olan Əmələ [Fəhlə] və Saldat Vəkilləri Şurasının icraiyyə komitəsi bir para firqələrin arzu etdikləri kimi xalq qvardiyası təşkilini lüzumsuz görmüşdür. Çünki, əsgərlər özləri izhar etmişlər ki, onlar Əmələ və Saldat Vəkilləri Şurasının əmrinə görə hər vaxt inqilab fütuhətini [nailiyyətlərini] mühafizə üçün qanlarını tökməyə hazır dırlar.

- Berlində olan hamı əsgəri təşkilat və Dobritz hava dəstəsi ilə Köniqsberq Birinci qolordusu nümayəndələrinin iştirakı ilə vəqə olan saldat ictimasında [yığıncağında] çağırılması lazım gələn və məşrutıyyətin birinci əsası olan Milli Şuranın dəvətini Hökumətdən tələb etmək təklifi müttəhidülqövl [yekdilliklə] qəbul olunmuşdur.

- Londonda xəbər verirlər ki, mütarikə [atəşkəs] imzasından sonra 14 gün ərzi-müddətində almanlar hamı sualtı qayıqlarını 10 zirehli, 6 böyük kruvazer [kreysər], 8 yüngül kruvazer və 50 dənə yeni minanosları [torpedo gəmisini] Müttəfiq dövlət limanlarına gətirməyə söz vermişlərdir.

QƏZETƏLƏRDƏN

Müttəfiqlərin hücumu

Petroqraddan verilən məlumata görə, Müttəfiqlər işbu günlərdə Arxangelsk yolunu tutmaq istəyirlər. Müttəfiqlərin Şenkursk-Velsk dəstələri qərbə tərəf yürüməkdən ötrü lazımı hazırlığı görmüşlər.

Hacı-Tərxan nahiyəsində

Bolşeviklərn mürəvvici-əfkarı [fikirlərini yayan, mətbuat orqanı] olan “K. Q.” xəbər verir:

“Hacı-Tərxan təhlükə altındadır. İdil nəhrindən əlaqəmiz kəsiləcəkdir. Ağ qvardiyalılar Hacı-Tərxan dəmiryolunu tutmuşlardır. Üçüncü və yeddinci şura alayları firar etmişlər. Svetli Yarda macar taboru düşmənlər tərəfinə keçmişdir.”

Şuranın yandırılması

Jizdredə (Kaluqa quberniyasıdır) azad bazar satışı mən [qadağan] ediləndiyindən, kəndçilər Şura mülkünə neft töküb yandırmışlardır. 8 komissar, 16 xidmətçi tələf olmuşdur.

Ermənistanda səfərbərlik

Ermənistan Hökuməti 20-25 yaşınadək bütün cavanları təcili surətdə təhti-silaha [silah altına] dəvət etmişdir.

CƏFƏROVUN İSTİZAHI [İZAHAT TƏLƏBİ]

Gürcüstan Cümhuriyyət Hökuməti nəzdində Azərbaycan siyasi nümayəndəsi Məhəmməd Yusif Cəfərov cənabları Gürcüstan Xariciyyə Naziri Gegeçkoriyə böylə bir məktub göndərmişdir:

“Hörmətli, Yevgeni Petroviç!

“Kafkazskoye slovo” qəzetəsinin 15 noyabr tarixli 247-ci nömrəsində “Aşxatavor” qəzetəsindən biltərcümə [tərcümə edilərək] “Müvaziəkarlar”

[bəhsə girənlər; yalandan mübahisə edənlər] ünvanlı bir məqalə dərc edilmişdir. Bu məqalədə Azərbaycan Cümhuriyyəti və onun məsul nümayəndələrinə qarşı bir çox yalan təərrüzlər [hücumlar] və “türk muzduru Xoyskilər və Cəfərovlar”, “Azərbaycanın böyük və kiçik sultanları cəllad Xoyskilər və Cəfərovlar”, “Azərbaycan demokratiyası cəlladları”, “30 min məqtul[un] [qətl edilmiş şəxsin] cəlladları” “cəhənnəm quyuları müxtəreləri” [ixtiraçıları, yaradıcıları] və sairə kimi fəhşlər [söyüşlər, təhqirlər] yazılmışdır.

Yenə həmin “Kafkazskoye slovo” qəzetəsinin 16 noyabr tarixli 248-ci nömrəsində “Aşxatavor” qəzetəsindən müqəbbəs [iqtibas edilmiş, götürülmüş] “Cəhənnəm quyuları” ünvanlı bir məqalədə dəxi, Azərbaycan Cümhuriyyəti barəsində yenə o məzmununda sözlər yazılaraq 30 min adam[ın] qətlə təkid edilir və deyilir ki: “Xoyskilər, Cəfərovlar hökumətinin yaratdığı cəhənnəm quyularını ən böyük canilərin belə fikri, zehni götürməz.”

Gürcüstan Cümhuriyyəti Xariciyyə Nəzarəti başında durduğunuz üçün bu xüsusu sizə xəbər verərək sual edirəm. Gürcüstan paytaxtında nəşr olunan bir qəzetədə əcnəbi və Gürcüstanın dostu olan bir dövlət və onun məsul nümayəndələri haqqında böylə hücumlar və fəhşlər yazılmasını caiz [uyğun, icazə verilən] görürmüsünüz? Və əgər görmürsəniz, o halda Hökumətiniz Azərbaycan Cümhuriyyəti, onun Rəisi-vükəlası [Baş naziri] və siyasi nümayən-

dəsini qəzetələr[in] fəhş və iftiralarından nə kimi tədbirlərlə təmin edə biləcəkdir?”

BAKI XƏBƏRLƏRİ

- Sırağün xüsusi qatarla Hökumət sədri Tapa Çermoyev başda olmaq üzrə Şimali Qafqaziya mürəxxəsləri [nümayəndələri] Bakıya varid olmuşlardır [gəlmişlər]. Bunlar general Tomsonla Şimali Qafqaziya haqqında müzakirəyə girişmək üçün gəlmişlərdir.

- Ərzaq Nəzarəti Dərbəndə aparmaq üçün Hacı M. Məhəmmədnağı oğluna 30 min papiros, 3 put maxorka, 5 put yarpaq tütün, 1 yeşik sabun, 3 put tütün, 5 yeşik giliz, 10 put maya (xəmir mayası), 2 qutu papiros kağızı, 10 top çit, 100 put şüşə mal, 3 qutu maxorka kağızı, 5 put xirid malı [xırdavat], 20 put çay, 1 put istiot və 10 yeşik nar Bakıdan çıxarmaq üçün imtiyaz vermişdir.

- Maliyyə Nəzarətində tənəbiyə yeni vergi təyinindən ötrü layihə tərtib verilməkdədir. Layihə tərtib verildikdən sonra, təsdiqdən ötrü Nazirlər Şurasına təqdim ediləcəkdir. Şimdilikdə [ölkədən] çıxarılaçaq mallara vergi, mədən vergiləri təyin etmək məsələsi həll ediləcəkdir.

- Bələdiyyə İdarəsinin Hökumət nəzdindəki köhnəlmiş Bakı pullarının Hökumət Bankasında qəbul olunması barəsindəki təşəbbüsətinə Maliyyə Nəzarəti xəbər vermişdir ki, bu barədə

lazımı binagüzarlıqlar [sərəncamlar] olunmuş və olunacaqdır. İki lisanda soqaqlara elan yapışdırılaraq parçalanmış pulların alınması əmri veriləcəkdir.

- Britaniya Hökumətinin düsturüləməli [tapşırığı] ilə İrandakı Britaniya ərzaq təşkilatı Bakı əhalisindən ötrü xüşkbar [quru meyvə], düyü və lobya alır. Böyləliklə hər həftə Bakıya 40 min put ərzaq gətiriləcəkdir.

- Kəsbkarlar İttifaqının [Həmkarlar İttifaqları Şurasının] sədri “Türk Ocağına” müraciət edib fəhlə klubu və əşyasını təhvil verməyi təklif etmişdir. “Türk Ocağı”, Kəsbkarlar İttifaqının nümayəndələrini müzakirata [danışıqlara] dəvət etmişdir.

- Təşrini-saninin [noyabrın] 25-də bütün Port dairəsi [fəhlələri] səhərdən tətıl elan edərək eylül [sentyabr] ayının məvaciblərini tələb etmişlər.

- Britaniya Hökuməti əmri ilə Bakı ilə Ənzəli miyanında [arasında] həftədə dörd vapor işləyəcəkdir.

- Mərkəzi Ev Komitəsi cənbindəki [nəzdindəki] Ərzaq şöbəsinin Britaniya Hökumətinə verdiyi məlumatdan anlaşılmışdır ki, Bakı və ətrafında 350 min əhali yaşayır.

- İşbu günlərdə Bakıdakı erməni ziyalılarının bir neçə iclası olmuşdur. İclasda Bakı Erməni Zəhmətkeş Ziyalılarının İttifaqı nam [adlı] təşkilat bərsində müzakirətdə bulunmuşdur. Axırncı iclasda 40 nəfərə kimi ünəs [qadın] və zükur [kişi] iştirak etmişdir. İttifaqın məqsədi, erməni milləti miyanında [arasında] iqtisadi, cismi [fiziki] və

mədəni məsələlərin təbliği və qonşularla əlaqeyi-dostanə peyda etməkdir. Xüsusi bir komission intixab edilmişdir [seçilmişdir] ki, nizamnamə tərtib versinlər. Komissiona Taqyanosov, Manandyan, Kara-Murza və İşxanyan intixab edilmişlər.

Ədəbi sütunlar

MƏHTABİ-ŞİTA

Karpat xatirələrindən

1

Doğmuş o yanda bir ay, ruyi-münəvvərilə
Rə'si-cəbəldə cazib vəchi-müdəvvərilə
Getdikcə yüksəlirdi parlaq fəzaya doğru
Ol ələmi-büləndü-heyrət-fəzaya doğru
Pək çox da cazib idi rüxsari-feyzkarı
Aydınlatırdı xaki ruyi-nigəh-şikarı
Rövnəq-füruzi-ülvi, mehtabi-zilətafət
Vermişdi dağa-daşə nur ilə bir ziyafət
Guya qucaq-qucaq həp sərpilmiş idi kövkəb
Pək şairanə idi ol leyləyi-mükkövkəb
Yer bəmbəyazdı qarla, ətraf cümlə kuhsar
Dağlar, əvət o dağlar həp abidati-ə'sar
Maha baxıb dururkən gəldi şu söz dodağa:
Türk ələmi yoxılmaz, bənzər dedim şu dağa
Bir gün qaçar qaranlıq, millət hilalı parlar
Fatehlərin, Səlimin nuri-cəlalı parlar
Məşriq yerində parlar mahi-zəfər-nümamız
Bir gün görər hilalı müzlim qalan səmamız
Bir gün gələr şu yurda bir zümreyi-rəhamız
Azad olar, əminəm, bu ərzi-pürbəhamız
Azadə bir həyata məzhər olar bu millət
Əlbət ölər əsarət, əlbət ölər bu zillət.
Ölsün deyirdim iştə zülmü sitəmkanın
Olsun cahana varis tiği müzəffəranın.

Əbdülsəlimzadə Məhəmməd Hadi

GÜRCÜSTANDA

“Qruziya” qəzetəsinin 19 təşrinisani [noyabr] tarixli nömrəsində işbu xəbər nəşr edilmişdir:

Tiflisdə mövsuq [etibarlı] mənbələrdən xəbər alınmışdır ki, İngiltərə və Fransa hökumətləri Gürcüstanın istiqlalıyyətini əsasən təsdiq etmişlərdir.

İdarədən: Biz bu xəbərin doğru olduğunu bilmirik. Fəqət, hər halda biz inanırıq ki, Gürcüstanla bərabər başqa Qafqaziya cümhuriyyətlərinin də istiqlalıyyətini Müttəfiqlər qəbul və təsdiq edəcəklər.

Dinamit

Təşrinisəninin 13-də Tiflis tramvay mövqifinin [stansiyasının] yanında fəhlələr tərəfindən yerə basdırılmış bir put dinamit tapılmışdır. Dinamit tapılan yerdə milli qvardiyadan qaraqol [qarovulçu, keşikçi] qoyulmuşdu. Təşrinisəninin 14-cü gecəsi qaraqola nəməlum bədəfkarlar tərəfindən atəş açılaraq yüngül surətdə yaralanmışdır.

Təşrinisəninin 17-də Tiflisdə Vere körpüsünün sağ tərəfində dinamit güllələri tapılmışdır. Məhəlli-hadisəyə [hadisə yerinə] milisiya müdiri Uruşadze, general-qubernator Mazniyev gəlmişdir.

İDARƏYƏ MƏKTUB

Müdiri-möhtərəm! Acizənə rica edirik, bizim bu bir neçə kəlmə ərzimizə qəzetənin bir guşəsində yer

verəsiniz.

Məlum olduğu üzərə beş gündən ziyadədir ki, Azərbaycan dəmiryolunun “Sanqaçal-Buta” hissəsi xarab olub, hərəkət kəsilmişdir. Lakin, buna baxmayaraq məzkur [adı keçən] dəmiryol idarəsi nədənsə sərnəşinlərə Bakı mövqifinə [stansiyasına] qədər bilet satmaqda davam edir. Böylə ki, bu günlərdə biz 300 nəfərə kimi sərnəşinlər (arvad, uşaq və kişilərə) Gəncədən Bakıya qədər bilet satdılar. Biz isə yolların xarab olmasından xəbərdar deyildik. Hacıqəbul mövqifinə çatdıqda, bizə yolun xarab olmasını məlum edib düşürtdülər. Orada bir çox azar və əziyyət çəkədikdən sonra böyük zəhmətlərlə piyada olaraq Bakıya gəldik. İndi bununla möhtərəm dəmiryol idarəsindən sual edirik. Mümkün deyildi ki, sərnəşinlərə yolun xarab olmasını bildirib və vaqon gedən mövqifə qədər bilet satılardı və xırda uşaqlar və arvadları bu qədər əziyyətə düşər etməyəydilər? Sərnəşinlərin çəkdiyi əziyyət intəhasızdır, təsvir etmək mümkün deyildir. Hər halda Dəmiryol İdarəsi məmurlarının öz işlərinə laqeyd baxmalarına təəccüb etməlidir. Binaileyh [ona görə], nazir həzrətlərinin diqqətini böylə nöqsana cəlb etməklə lazımi tədbirlər ittixaz edilməsini [görülməsini] rica edirik.

İmzalar

ELAN

Bakı İkinci zükür [oğlanlar] gimnaziyası cənbində [nəzdində] kamilən [tamamən] milliləşmiş əlifba şöbəsi açılır. Bu şöbəyə daxil olan çocuqlar türkcə təlim alacaqlar. Əhalinin nəzəri-etinası [diqqəti] bu milliləşmiş əlifba şöbəsinə cəlb olunaraq, uşaqlarını qeyd etdirəcəklərinə ümid edirik. Qeyd etdirmək istəyənlər məktəbin dəftərxanasına müraciət edə bilərlər.

725 7-3

ÇAY-QƏND

Bakı Şəhər İdarəsi bununla aşağıdakı kəndlərin vəkillərinə elan edir ki: Əhmədli, Keşlə, Zığ, Biləcəri, Binəqədi, Digah, Şağan, Pırşaq, Məhəmmədi, Fatmayı, Türkan, Güzdək, Nardaran, Bilgəh, Xırdalan, Xocahəsən, Buzovna, Qobu, Zirə, Kürkənd, Qala, Şüvəlan, Goradil, Maştağa, Hövsan, Novxanı, Kürdəxanı, Hökməli, Mərdəkan və Binə kəndlərinə bu gələn dekabr ayının 7-dən 12-ədək Ərzaq şöbəsinin anbarlarından çay və qənd veriləcək ki, camaata paylansın. Hər adam başına yarım (1/2) girvənkə qənd və bir asmuşka (1/8) çay.

Fiatı: Qəndin girvənkəsi 3 manat və çayın girvənkəsi 28 manatdan.

Ona binaən [görə] yuxarıda yazılan kəndlərin vəkillərinə təklif olunur ki, indi kənddə olan camaatı siyahı edib hazırda nə qədər adam olduğun[u] adbəad və hər külfətdə neçə nəfər olduğun[u] iki vərəqdə, yəni iki ədəd siyahıda yazsınlar. Siyahı vərəqəsinin biri vəkildə qalır, o biri vərəqi nə qədər çayın və qəndin pulu eyləyirsə camaatdan yığıb, yığılan pul ilə bərabər kəndin vəkili “Natsional” qəstinasindəki [mehmanxanasındaki] Ərzaq şöbəsinə verib, çay, qənd almaqdan ötürü qəbz (order) almalıdır.

Kəndlərin vəkilləri kənd camaatından qənd və çay almağa şəhadətnamələri almalıdır. Camaatın siyahı vərəqəsi kənd kəndxudasının imzası və möhürü ilə təsdiq olunmalıdır. Kəndxuda, vəkil və qeyri adamlar hansılar ki, külfətdə olan adamları doğru göstərməyələr və ya qənd, çayı paylayan vaxt doğruluqca bulmayanlar təftiş olandan sonra onlara çay və qənd verilməyəcək və ondan əlavə dava zamanında olan qanuna görə [müharibə dövrünün qanunlarına görə] şiddətli cəzaya mübtəla olacaqlar.

Siyahı vərəqəsi dekabr ayının 12-ədək Ərzaq şöbəsinə təqdim olunmalıdır. Ayın 12-dən sonra heç şey verilməyəcək və vəkilləri və ya qeyri adamları bu tarixdən sonra Ərzaq şöbəsi qəbul etməyəcək. Qənd və çay kəndə gəldikdən sonra kəndxuda və vəkil qənd, çayı siyahı üzü ilə camaatın hüzurunda elan olan qədər, yəni bir adam başına 1/2 girvənkə qənd, 1/8 çay paylamalıdır.

*Bakı, 26 noyabr 1918**Ərzaq şöbəsi**6/7***MALİYYƏ NƏZARƏTİNİN ELANI**

Azərbaycan Cümhuriyyəsinin hamı alış-verişçilərinə elan olunur ki, bandrolsuz tənəkə, papiros və siqaralar satmaq, necə dükanlardan və əldə satmaq üçün və bu malları həm Bakıdan çıxartmaq Hökumət tərəfindən məmnudur [qadağandır]. Hamı yuxarıda sayılan malları alış-verişçilər gərəkdir, yeddi gün ərzində xəbər versinlər mövqe gömrük idarəsinə ki, o mallardan gömrük alınsın. Əgər alış-verişçilər özləri istəsələr öz mallarına bandrol vursunlar, gərəkdir yeddi gündə versinlər, əgər verməsələr bu mallar Hökumət tərəfindən zəbt olunub kəndiləri

həm Hökumətə cavabdəhəndə olacaqlar [Hökumət qarşısında məsuliyyət daşıyacaqlar]. Alış-verişçilər istəsələr bandrol almağa məşrubat [içki] vergi idarəsindən ala bilərlər. Qeyri-əz-an [bundan əlavə] bu mallar hər cins “a” [yüksək keyfiyyətli] mallardan hesab olunurlar. Əgər yuxarıda yazılan əməlləri alış-verişçilər yerinə yetirməsələr, Azərbaycan Cümhuriyyəsinin qanununa görə cavab verəcəklərdir.

Maliyyə naziri
6/4

BAKI ƏHALİSİNƏ

Bakı Şəhər İdarəsi çörək yoxluğunun səbəblərini göstərməyə özünü borclu bilir. Əvvəla, Türk Ordusunun Bakıdan köçməsindən naşi [ötrü] dəmiryolları yüklə dolmuşdur və saniyə [ikinci olaraq] Zaqafqaz dəmiryolu axırınıca yağışlardan çox zərərçidə olmuşdur [zərər çəkmişdir]. Bu səbəbdəndir ki, dəmiryolları ilə ərzaq gətirmək çətinləşib, bu axırınıca həftədə taxıl heç gəlməmişdir.

Tezliklə dəmiryolu təmir edilməsi üçün Hökumət tərəfindən tədbirlər görülməkdədir. Bu yaxında Lənkəran və İran yolları dəxi açıldıqda, Bakı Şəhər İdarəsi yenə də bazarda çörəyin bollaşmasına ümid edir.

Böylə müşkül halda camaatın imdadına yetişmək üçün Şəhər İdarəsi Ərzaq Şöbəsi qabaqca hazırlanmış arpa ununu çörəkçilərə paylayıb, çörəyin girvənkəsini 2 manatdan satdırmaqdadır. Bu dükanlar siyahısı xüsusi elan olmuşdur.

Şəhər İdarəsi əhaliyə müraciət edib, camaatın təşvişə düşməməsini rica edib, bu yaxında ərzaq qəhətliyinin rəf ediləcəyinə [aradan qaldırılacağına] inandırır.

Bununla belə Şəhər İdarəsi alış-verişçilərə öz vətəndaşlıq vəzifələrini unutmalarını tövsiyə edib, məişətin bu çətin

zamanında ərzağı gizlədib qiymətlərin bahalaşdırmamasını və hər bir növ ilə ərzaq yoxluğunun asanlaşdırılmasına səy etmələrini rica və təmənna edir.

Bakı Şəhər qlavası
[Şəhər İdarəsinin rəisi]
İlyuşkin
6/2 2-1

ŞURAYI-MİLLİ ƏZALARINA

Şurayı-Milli əzaları noyabrın 16-sına dəvət edilmişkən, bir çoxları hələ Bakıya gəlməmiş və nə səbəbə dəxi gəlmədiklərini bildirməmişlərdir. Şurayı-Milli rəyasəti əzayı-müşarileyhimin [haqqında danışılan üzvlərin] bəhəməhal [mütləq] dekabrın 3-də Bakıda bulunmalarını rica edir.

Şurayı-Milli rəisi:
Məhəmməd Əmin Rəsulzadə
6/6

ŞURAYI-MİLLİ İDARƏSİNDƏN

Şurayı-Milli dəftərxanasında xidmət etmək üçün türkcə və rusca bilir təcrübəli bir mütərcim lazımdır. Xahiş edənlərin Şurayı-Milli rəyasətinə müraciəti tövsiyə olunur.

Şurayı-Milli idarəsi müdiri:
Məhəmməd Səid
6/5

BAKI ŞƏHƏR İDARƏSİ ƏRZAQ ŞÖBƏSİ

Tərəfindən aşağıdakı çörəkçi dükanlarına arpa unu buraxılıb, camaata girvənkəsi 2 manatdan çörək satılacaqdır.

Belı qorodda:

Müstəhlik cəmiyyəti – “KÇNİTO”

Müstəhlik cəmiyyəti – “Şibayev”

Çorni qorodda:

Müstəhlik cəmiyyəti – “Nobel”

Bayılovda:

Bayılov şosesində 84 – Kiriyaqidinin

dükani

Bayılov şosesində 84 – Hüseyn Fərəc oğlu

Şəhərdə:

Şamaxinski 15 – “Qretsiya”

Şamaxinski 26 – Şeremetyev

Krasni krest caddəsində 18 – Popondopullo

Merkuryevski caddədə 19 – İvanov

Krasnovodski caddədə 39 – Eftivulis

Nijni Priyut caddəsi Krasnovodski küncündə 144/53 - Komışidi

Çadrovı və Tatarski caddələrin küncündə – Xristopulo

Vodovozni caddədə 10/12 – Eliftiriadi

Balaxanski 84 – İqropullo

6-ıncı Zavağzal Poroxovoy caddənin küncündə 12/22 – Kirakosyans

Stanislavski caddə 66 – Xaçaturyans

Stanislavski caddə 97/99 – Ovanesyans

Şaxski caddə 35 – Məşhədi Abdulla Abutalıb oğlu

Bolşoy Morskoy Balaxanski caddənin küncündə 80/45 – Faqurin

Bolşoy Çəmbəkəkənd caddəsi 83 – İbad Abdulla oğlu

4-üncü Qanlıtəpə Tatyanski caddə küncündə – Avakov

Aleksandro-Nevski sırada – İsmayılov

Sabuñçuda:

Dmitriadi (Kazak çörəkçi dükanı) – Cavadovun 92 nömrəli evi

Zabratda:

Volçinski caddədə Kərimovun 43 nömrəli evində Məhəmmədrəsul Ağarza oğlunun dükanı

Aşağıdakı dükənlər çörəyi yarısı arpa və yarısı buğda unundan pişirib 3 manat 60 qəpikdən satacaqlar:

Kolyubakinski caddə 29 – Lipiridi

Çelyayev Aleksandro-Nevski sıra –

Lipiridi

Krasnovodski və Kamenitsi caddənin küncündə Pivovarovun dükanı

Bakı Şəhər İdarəsi Ərzaq şöbəsi

6/3

**ƏRAZİ VƏ DÖVLƏT ƏMLAKI
NƏZARƏTİNDƏN**

Bununla ümumə elan olunur ki, Ərazi və Dövlət Əmlakı nazirinin qə-rardadına binaən [görə], Azərbaycan Cümhuriyyəti təhti-idarəsində [idarəsi altında] olan Bakı quberniyası, Cavad uyezdi, Muğan səhrasının yerləri işbu il müddətində, yəni 1919 kanunu-əvvəlin [dekabrın] 31-inə kimi **müzayidəsiz [hərracsız] (torqsuz) olaraq əkin əkmək üçün** ancaq kənd cəmiyyətlərinə, onların üzvlərinə və kəndlilər zəhmətkeş şirkətlərinə [kəndlilərin qurduqları əmək birliklərinə] icarəyə veriləcəkdir.

Bu yerlər işbu elandan 15 gün müddətinə kimi, yəni 5 kanunu-əvvəl tarixinədək Cavad uyezdi Petropavlovka (Qalaqayın) kəndində Muğan səhrası mühəndis[i] P. N. Klimenkonun təhti-sədarətində [başçılığı altında] xüsusi heyət tərəfindən icarəyə veriləcəkdir.

Müəyyən vaxtdan sonra yerlər müzayidəsiz icarəyə verilməyəcəkdir. Muğan səhrası yerlərini icarəyə götürmək arzusunda olan kənd cəmiyyətləri, üzvləri və zəhmətkeş kəndlilər şirkətləri kanuni-əvvəl[in] 5-indən gec olmamaq şərti ilə bu barədə də Petropavlovka (Qalaqayın) kəndindəki xüsusi heyət sədri mühəndis Klimenko cənablarına ərizə pişnihad [təqdim] edib arzu etdiyi yerin məhəllini [yerini] və miqdarını göstərməlidir.

Yerlər 50 desyatin və yuxarı miqdarda əlahiddə qitələrlə [ayrı-ayrı hissələr halında] icarəyə verilir. Bunların məhəlli [və] hü-

dudu [yeri və sərhədi] xüsusi planda nişanlanmışdır. Həmin planı Petropavlovka (Qalaqayın) kəndində xüsusi heyət səd-rində görmək mümkündür.

Qitələri hissə ilə də icarəyə verməyə xüsusi heyət nazir tərəfindən müvək-kildir.

İcarə haqqı üç növlə veriləcəkdir:

1. Pul ilə – hər desyatınə 11 manat olmaq şərti ilə;

2. Mal ilə – əkiləcək yerin məhsulun-dan əkin növünün hər desyatın[in]dən bu qərər ilə:

1) Buğda və yaxud noxud əkilərsə 5 put

2) Arpa və qarğıdalı əkilərsə 2/7 put

3) Pambıq əkilərsə birinci məhsul-dan 3 put

4) Darı əkilərsə 10 put

5) Küncüd əkilərsə 3 put

Hərgah kartof və bağça əkilərsə, əvəzinə yuxarıda yazılan məhsulat verməlidir.

3. Su pulu – hər desyatınə 25 rublə.

Yer və su üçün veriləcək pul 2 qist [hissə, pay] ilə verilir: yarısı yeri aldıqda və o biri yarısı da 1 iyul 1919-da.

İcarə haqqı veriləcək mal, məhsulat ələ gəldikdən sonra verilir. Pambıq və küncüd üçün 1 təşrinə-əvvəl [oktyabr] 1919 və qeyriləri üçün 1 iyul 1919 tarixdən gec olmamaq şərti ilə icarə haqqı xəzinəyə və yaxud xüsusi sborşçikə (pul yağın) verib, heyət tərəfindən verilmiş qəbzlər alınır.

İcarə haqqı olaraq verilən mallar isə icarədarlar tərəfindən Qaradonlu, Mürsəl-li, Saatlı, Qalaqayın [kəndlərində] və Salyan şəhərində vəqə dövlət ərzaq anbarlarına təhvil verilir. İcarədarlara su növbətlə buraxılıb, vaxtdan, miqdardan və məhsul növündən asılı olacaqdır. Muğan səhrasın-

dakı yerləri icarəyə götürmüş kənd cəmiyyətləri üzvləri və zəhmətkeş kəndlilər şirkəti işbu elanda göstərilmiş və xüsusi qanunlarla elan olunmuş şərait əsası ilə xüsusi heyətlə şərtnamə bağlamalıdır. Bu şəraitləri Ərazi Nəzarəti dəftərxanasında (Telefon caddəsində, nömrə 6), Bakı Ərazi İdarəsində (Vodovoznı caddə, nömrə 8) və Gəncə Ərazi İdarəsində (Gəncə şəhərində) və Cavad, Şamaxı, Göyçay, Quba uyezdləri naçalnik və mahal pristavları dəftərxanalarında və həmçinin Qalaqayında xüsusi heyət dəftərxanasında (Muğan səhrası mühəndis dəftərxanası) görmək mümkündür.

Yuxarıda göstərilən vaxt müddətində kənd cəmiyyətlərinə, üzvlərinə və zəhmətkeş kəndlilər şirkətlərinə icarəyə verilməyən Muğan səhrası yerləri müzayidə ilə [hərracla] arzu edənlərə icarəyə veriləcəkdir. Bu barədə xüsusi elan olunacaqdır.

Ərazi naziri dəftərxanası

Hamam

İcarə verilir Yuxarı Təzəpir caddəsində “Hacı Yunis” hamamı. Arzu edənlər, Mer-kuryevski caddədə Əşrəfovun mağazasına müraciət edə bilirlər.

O. A. Salmanın

Diş kabinəsi və süni diş müalicəxanası

Dişlərə və ağza müalicə edir, ağrısız çıxarır, doldurur, qızıl və kauçuk üzərində süni dişlər qayırır və qızıldan qapaqlar qayırır.

Qəbul edir hər gün saat 9-dan 2-yə kimi, 4-dən 7-yə kimi. Naberejni caddədə Dombrovski pereulokda [döngədə] Mehdi-yevin 7 nömrəli evində. Telefon nömrə 30-02.

Arvad diş həkimləri Z. A. Şexter və xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayıрма dişlər. Dişin yaxşı qayrılması təmin olunur. Kənardan gələnlər üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir. Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215

Diş təbibəsi Altmanın diş müalicəxanası

Naxoşları qəbul edir saat 8-dən 1-ə kimi, 4-dən 7-yə kimi, qadınları 1-dən 3-ə kimi. Dişlərə müalicə edir, doldurur, ağrısız çıxarır və qızıl və kauçuk üzərində süni dişlər qayırır. Hərbiyə, məktəblilərə və uşaqlara külli faiz edilir.

Ünvan: Şamaxinski caddədə ev nömrə 20. Aptek qarşısında. Telefon 18-73.

245

Doktor Ağahüseyn Kazımov

Əmrazi-daxiliyyəyə [daxili xəstəliklərə] mübtəla olanları qəbul edir hər gün saat 5-dən 7-yə kimi. Parapet, Şəbi İbrahimovun evində, 3-cü mərtəbə. Telefon 27-86.

244

Doktor F. S. Şteyn

Naxoşları qəbul edir səhər saat 9-dan 12-yədək, axşam saat 5-dən 7-yədək.

Mariinski və Tarqovı caddələrin künçündə Əşrəfovun evi, “Jorj” əksxanası. Telefon nömrə 54-44.

232

Doktor Kamilə xanım İsmayılov

Uşaq və əmrazi-daxiliyyəsi [daxili xəstəlikləri] olan naxoşları hər gün səhər saat 10-dan 2-yədək və axşam 4-7 qəbul edir.

Adres: Armyanski 16. Telefon 56-89.

235

Doktor Əliheydər Allahverdiyev

Daxili naxoşları qəbul edir səhər saat 8-dən 10-a kimi, axşam saat 4-dən 6-ya kimi. İçəri şəhərdə bağın qarşısında Minaretski küçə, ev nömrə 1. Telefon nömrə 36-91. Б. Минаретская ул., д. N 1. Телеф. 36-91.

236

**Doktor Rza bəy Sultanov
Paris Darülfünunundan**

Qəbul edir daxiliyyə və əsəbi xəstələri hər gün saat 9-1-ədək, saat 4-7-yədək. Telefon 5-30. Adres: Parapet, Kolyubakinski küçədə nömrə 39. “Azərbaycan” qəzetə idarəsinin yanında.

237

Həkim Arşak Ayrapetoviç Akopyans

Əsəbi və daxiliyyə naxoşluğuna mübtəla olanları axşam saat 3-dən 6-ya kimi qəbul etməyə başlamışdır.

Ünvan: Balaxanski caddədə nömrə 10, İstanislawski caddənin küncündən 3-üncü ev. Telefon 55-26.

Saat 3-ə kimi 32-77 nömrəli telefon ilə danışmaq mümkündür. (16-ncı xəstəxana).

256

Doktor Krinski

Sifilis, əmrazi-tənasüliyyə [zöhrəvi xəstəliklər] və cild mərazinə mübtəla olanları qəbul etməyə başlamışdır. Səhər saat 9-dan 12-yə kimi; axşam saat 4-dən 7-yə kimi. Ünvan: Tarqovı caddədə Tağıyev qardaşlarının 10 nömrəli evində. Telefon 15-59.

263

Həkim S. L. Şklovskaya

Mamalıq və daxili ünas əmrazını [qadın xəstəliklərini] qəbul edir. Naxoşlar qəbul

olunur: səhər saat 9-dan birə və 5-dən 7-yə qədər. Ünvan: Aziatski küçədə nömrə 153, Bolşoy Marskoy və Krasnovodski küçələrin arasında. Telefon: 50-67.

Burada leyli [gecə] yatacaqlarıyla qadın cərrahiyyə xəstəxanası mövcuddur.

209

Mama-feldşer M. K. Markoviç

Hamilə və azad olmuş qadınları qəbul edir. Bədənə dərman vurur və masaj edir. Hər gün saat 10-dan 12-yə kimi. Nijni Kladbışinski caddədə ev nömrə 89. Telefon 34-36. Burada həkim daxiliyyə və əmrəzi-tənasüliyyə [cinsi xəstəliklər], qadın və cərrahiyyə naxoşları saat 3-dən 5-ə kimi qəbul edir.

240

Müdirilər:

Ceyhun bəy Hacıbəyli
Şəfi bəy Rüstəmbəyli

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Maliyyə Nəzarətində

səh. 479. “19 təşrini-sani 1334”: Burada il, rumi təqvimlə göstərilmişdir, miladi təqvimlə 19 noyabr 1334-cü ilə uyğundur.

“Statski sovetnik”: Dövlət müşaviri; Rusiya imperiyası dövründə mülki rütbə.

İstiqlal

səh. 481. “...qövldən feilə...”: Qəzetdə “qövldən” yerinə səhvən “qüvvədən” yazılmışdır.

Alman Xariciyyə nazirinin müraciəti

səh. 484. “Alman Xariciyyə naziri...”: Burada söhbət Vilhelm Zolfdan gədir.

[Xəbərlər]

səh. 486. “...qalibiyət, məsai və hasilat təşkilatlarının şüarı ilə münasibəti olan islahatdan ötrü istifadə olunmalıdır.”: Cümlənin bu hissəsi qeyri-dəqiqdir. Belə başa düşülməlidir: “...qalibiyət, əməyin və istehsalatın təşkilinin problemləriylə bağlı reformlar üçün istifadə olunmalıdır.”

Hacı-Tərxan nahiyəsində

səh. 487. “K. Q.”: Astraxanda nəşr olunan “Kraynaya qazeta” nəzərdə tutulur.

Bakı xəbərləri

səh. 489. “Port dairəsi”: Bakı Dəniz Ticarət Limanı nəzərdə tutulur.

Məhtabi-şita

səh. 489. “Fatehlərin, Səlimin nuri-cəlalı parlar”: Osmanlı sultanları II Məhməd və I Səlim nəzərdə tutulur.

“Məhtabi-şita” şeiri (səh. 489)**üçün lügət:**

məhtabi-şita: qışda ay işığı
 ruyi-münəvvər: nurlu üz
 rə'si-cəbəl: dağların başı
 vəchi-müdəvvər: yuvarlaq çöhrə
 aləmi-büləndü-heyrət-fəza: uca və
 heyrətli aləm
 rüxsari-feyzkar: feyzli üz
 xak: torpaq
 ruyi-nigəh-şikar: baxışı ovlayan üz
 rövneq-füruzi-ülvi: uca bir işıq mənbə-
 yi, parlaqlıq
 mehtabi-zilətafət: lətafətli ay işığı
 kövkəb: ulduzlar
 leyləyi-mükövkəb: ulduzlu gecə
 kuhsar: dağlıq
 abidati-ə'sar: əslərin abidələri
 mah: ay
 nuri-cəlal: cəlalın, əzəmətin nuru
 məşriq: şərq, günəşin doğduğu yer
 mahi-zəfər-nüma: zəfər göstərən ay
 müzlim: qaranlıq
 zümreyi-rəha: qurtuluş təbəqəsi
 ərzi-pürbəha: çox qiymətli torpaq
 məzhər olmaq: nail olmaq
 sitəmkarən: zalımlar
 tiğ: qılınc
 müzəffəran: qaliblər

Çay-qənd

səh. 491. “Asmuşka”: rusca “səkkizdə bir” mənasına gələn “vosmuşka” [вось-мышка] sözünün arxaik şəkli olan “osmuşka”nın [осьмышка] təhrif edilmiş variantı.

Maliyyə Nəzarətinin elanı

səh. 491. “Azərbaycan Cümhuriyyəsinin hamı alış-verişçilərinə elan olunur ki, bandrolsuz tənbəki, papiros və siqaralar satmaq, necə dükanlardan və əldə sat-

maq üçün və bu malları həm Bakıdan çıxartmaq Hökumət tərəfindən məmnudur [qadağandır].”: Bu cümlə, elanın rusca mətnindən səhv tərcümə edilmiş və anlaşılmaz hala gəlmişdir. Belə olmalıdır: “Azərbaycan Cümhuriyyətinin bütün təcirlərinə elan olunur ki, yerli istehsal yaxud idxal məsul olmasından asılı olmayaraq, bandrolsuz tənbəki, papiros və siqaraların həm dükanlarda, həm əldə, həm də çatdırılma üsuluyla satışı qəti qadağandır.”

“...məşrubat vergi idarəsindən...”: Aksiz İdarəsi nəzərdə tutulur.

O. A. Salmanın...

səh. 494. Bu elan qəzetdə yarımçıq çıxmışdır.